

สหภาพแอฟริกา (African Union-AU)

เว็บไซต์ <http://www.au.int>

ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ อาดดิสอาบาบา เอธิโอเปีย

ประธานสมัชชาใหญ่ นาย Mohamed Ould Ghazouani ประธานาธิบดีมอริเตเนีย รับตำแหน่งเมื่อ (Assembly) 17 ก.พ.2567

ประวัติการก่อตั้ง

สหภาพแอฟริกา (African Union-AU) เป็นองค์การระหว่างประเทศของทวีปแอฟริกา พัฒนามาจากองค์การเอกภาพแอฟริกา (Organization of African Unity-OAU) ที่ก่อตั้งเมื่อ 25 พ.ค.2506 ซึ่งประมุขของรัฐและหัวหน้ารัฐบาลของประเทศในทวีปแอฟริกาได้ออกปฏิญญา Sirte Declaration เมื่อ 9 ก.ย.2542 ก่อตั้ง AU เมื่อ 9 ก.ค.2545 แทน OAU เพื่อเร่งกระบวนการหล่อหลอมภายในทวีปแอฟริกาให้สามารถมีบทบาทอย่างเหมาะสมทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

สมาชิก 55 ประเทศในทวีปแอฟริกา ครอบคลุมพื้นที่รวม 29,922,059 ตร.กม. มีประชากรรวมกันมากกว่า 1,500 ล้านคน (ข้อมูลเมื่อ ก.ค. 2567 ของคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ หรือ ECOSOC-UN) ประกอบด้วย กลุ่มประเทศแอฟริกากลาง (1) บุรุนดี (2) แคเมอรูน (3) สาธารณรัฐแอฟริกากลาง (4) ชาด (5) สาธารณรัฐคองโก (6) ดีอาร์คองโก หรือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก (7) อีแควทอเรียลกินี (8) กาบอง (9) เซาตูเมและปรินซิปี กลุ่มประเทศแอฟริกาตะวันออก (10) คอโมโรส (11) จิบูตี (12) เจริเทรีย (13) เอธิโอเปีย (14) เคนยา (15) มาดากัสการ์ (16) มอริเชียส (17) รวันดา (18) เซเชลส์ (19) โซมาเลีย (20) เซาท์ซูดาน (21) ซูดาน (22) แทนซาเนีย (23) ยูกันดา กลุ่มประเทศแอฟริกาเหนือ (24) แอลจีเรีย (25) อียิปต์ (26) ลิเบีย (27) มอริเตเนีย (28) โมร็อกโก (29) สาธารณรัฐซฮาร์วี (30) ตูนิเซีย กลุ่มประเทศแอฟริกาใต้

(31) แองโกลา (32) บอตสวานา (33) เอสวาตินี (34) เลโซโท (35) มาลาวี (36) โมซัมบิก (37) นามิเบีย (38) แอฟริกาใต้ (39) แซมเบีย (40) ซิมบับเว และกลุ่มประเทศแอฟริกาตะวันตก (41) เบนิน (42) บูร์กินาฟาโซ (43) กาบูเวร์ดี หรือ สาธารณรัฐเคปเวอร์ด (44) โกตดิวัวร์ (45) แกมเบีย (46) กานา (47) กินี (48) กินี-บิสเซา (49) ไลบีเรีย (50) มาลี (51) ไนเจอร์ (52) ไนจีเรีย (53) เซเนกัล (54) เซียร์ราลีโอน (55) โตโก

โมร็อกโกเคยถอนตัวจาก AU เมื่อปี 2527 เนื่องจากไม่พอใจที่สมาชิกส่วนใหญ่ของ AU (หรือ OAU ในขณะนั้น) ยอมรับเอกราชสาธารณรัฐประชาธิปไตยอาหรับซาฮารวี (Sahrawi Arab Democratic Republic-SADR) ซึ่งควบคุมดินแดน Western Sahara ที่โมร็อกโกถือว่าเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของตน และกลับเป็นสมาชิกอีกครั้งเมื่อ 30 ม.ค.2560 ขณะที่ห้วงปี 2563-2566 AU ระบุว่าสมาชิกภาพของประเทศสมาชิกที่มีเหตุรัฐประหาร ได้แก่ มาลี (เมื่อ ส.ค.2563 และเมื่อ มิ.ย.2564) กินี (เมื่อ ก.ย.2564) ชูदान (เมื่อ ต.ค.2564) บูร์กินาฟาโซ (เมื่อ ม.ค.2565) ไนเจอร์ (เมื่อ ส.ค.2566) และกาบอง (เมื่อ ส.ค.2566)

นอกจากนี้ มีประเทศผู้สังเกตการณ์หลายประเทศ เช่น ตุรกี (เมื่อปี 2548) สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (เมื่อปี 2554) เม็กซิโก (เมื่อปี 2555) เฮติ ลัตเวีย (เมื่อปี 2555) ปาเลสไตน์ (เมื่อปี 2556) คาซัคสถาน ลิทัวเนีย (เมื่อปี 2558) ยูเครน (เมื่อปี 2559) อิสราเอล (เมื่อปี 2564 แต่มีการระงับสถานะเมื่อ ก.พ.2566)

วิสัยทัศน์ การหล่อหลอมรวมกัน ความมั่งคั่ง และสันติภาพในแอฟริกา ที่เกิดจากแรงผลักดันของประชาชน และแสดงให้เห็นเป็นพลังในโลก

วัตถุประสงค์ มาตรา 3 ของตราสารจัดตั้ง (Constitutive Act) ปี 2543 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี 2546 ระบุวัตถุประสงค์การก่อตั้ง AU ดังนี้

- เพื่อให้บรรลุความสำเร็จในการสร้างความเป็นเอกภาพและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ระหว่างประเทศและประชาชนในแอฟริกา

- เพื่อปกป้องอธิปไตย บูรณภาพแห่งดินแดน และเอกราชของประเทศสมาชิก

- เพื่อเพิ่มการบูรณาการด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจภายในทวีปแอฟริกา

- เพื่อส่งเสริมและปกป้องผลประโยชน์ร่วมกันของทวีปและประชาชนในทวีปแอฟริกา

- เพื่อกระตุ้นความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยคำนึงถึงกฎบัตรสหประชาชาติและปฏิญญาสากล

ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

- เพื่อส่งเสริมสันติภาพ ความมั่นคง และเสถียรภาพภายในทวีปแอฟริกา

- เพื่อส่งเสริมหลักการและสถาบันประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหารจัดการที่ดีในภาครัฐ

จัดการที่ดีในภาครัฐ

- เพื่อส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนและสิทธิพลเมืองตามกฎหมายบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

และสิทธิพลเมือง และอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับด้านสิทธิมนุษยชน

- เพื่อสร้างเงื่อนไขที่จำเป็นให้สามารถมีบทบาทเหมาะสมในเศรษฐกิจโลกและการเจรจา

ระหว่างประเทศ

- เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการรวมตัวกันด้านเศรษฐกิจภายในทวีปแอฟริกา
- เพื่อส่งเสริมความร่วมมือกันในทุกด้านที่จะช่วยยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนแอฟริกา
- เพื่อประสานและให้เกิดความสอดคล้องกันในนโยบายที่มีอยู่ของประชาคมเศรษฐกิจในภูมิภาค ให้บรรลุเป้าหมายของสหภาพอย่างค่อยเป็นค่อยไป
- เพื่อสร้างความก้าวหน้าในแอฟริกาด้วยการส่งเสริมการวิจัยในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- เพื่อทำงานร่วมกับหุ้นส่วนระหว่างประเทศเพื่อกำจัดโรคที่ป้องกันได้และส่งเสริมสุขภาพที่ดีในทวีปแอฟริกา
- เพื่อรับประกันการมีส่วนร่วมตัดสินใจของสตรีแอฟริกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- เพื่อพัฒนาและส่งเสริมนโยบายร่วมด้านการค้า การป้องกันประเทศ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อให้แน่ใจว่าทวีปแอฟริกาได้รับการป้องกันและเสริมสร้างอำนาจในการเจรจา
- เชิญชวนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของชาวแอฟริกันในด้านในฐานะส่วนสำคัญในการสร้าง AU

หน่วยงานต่าง ๆ ใน AU

1. สมัชชาใหญ่ (Assembly of the Union) เป็นองค์กรสูงสุดของ AU ประกอบด้วยประมุขแห่งรัฐ หรือหัวหน้ารัฐบาล หรือผู้แทนที่ได้รับการแต่งตั้งของประเทศสมาชิกทั้งหมด มีหน้าที่กำหนดนโยบายและความสำคัญเร่งด่วนของโครงการประจำปีของ AU ติดตามและเร่งรัดโครงการทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ มอบแนวนโยบายแก่สภาบริหาร (Executive Council) มีอำนาจแทรกแซงกิจการภายในและคว่ำบาตรประเทศสมาชิกในสถานการณ์ไม่ปกติ เพื่อรักษาเสถียรภาพและความมั่นคง แต่งตั้งประธานและรองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแอฟริกา (African Union Commission-AUC) แต่งตั้งผู้พิพากษาของศาลยุติธรรมของ AU อนุมัติงบประมาณของ AU และพิจารณาคำร้องขอเข้าเป็นสมาชิกใหม่ สมัชชาใหญ่ AU จะจัดประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ในสมัยประชุมสามัญ และจะประชุมสมัยวิสามัญตามคำร้องขอของประเทศสมาชิกเมื่อได้รับการอนุมัติจากเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของประเทศสมาชิก ประธานสมัชชาใหญ่ AU คนปัจจุบัน คือ ประธานาธิบดี Mohamed Ould Ghazouani ของมอริเตเนีย (อายุ 69 ปี/ปี 2568) รับตำแหน่งเมื่อ 17 ก.พ.2567 และจะครบวาระใน 17 ก.พ.2568 โดยแองโกลาและบอตสวานาจะสมัครชิงตำแหน่งประธานสมัชชาใหญ่ AU ในปี 2568

2. สภาบริหาร (Executive Council) ประกอบด้วย รมว.กระทรวงการต่างประเทศหรือผู้ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของประเทศสมาชิก ปฏิบัติภารกิจและทำงานสนับสนุนสมัชชาใหญ่ ซึ่งประเทศสมาชิกทั้งหมดต้องร่วมอยู่ในสภาบริหาร โดยมีหน้าที่สำคัญคือ ประสานงาน ตัดสินใจ และกำหนดนโยบายที่เป็น

ผลประโยชน์ร่วมกันในด้านการค้าต่างประเทศ พลังงาน อุตสาหกรรม ทรัพยากรแร่ อาหาร การเกษตร ปศุสัตว์ ป่าไม้ ทรัพยากรน้ำและการชลประทาน การปกป้องสิ่งแวดล้อม การดำเนินการด้านมนุษยธรรม การตอบสนอง ต่อภัยพิบัติและการบรรเทาทุกข์ การขนส่งและการสื่อสาร การประกันภัย การศึกษา วัฒนธรรม สุขภาพ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สัญชาติ ถิ่นที่อยู่ การย้ายถิ่นฐาน และความมั่นคง ทางสังคม สภการบริหารจะประชุมปีละ 2 ครั้งในสมัยประชุมสามัญ และจะประชุมในสมัยประชุมพิเศษตามคำขอ ของประเทศสมาชิกเมื่อได้รับการอนุมัติจากเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของประเทศสมาชิก

3. คณะกรรมาธิการสหภาพแอฟริกา (African Union Commission-AUC) เป็นสำนักเลขาธิการ ของ AU โดยสมัชชาใหญ่ AU มีมติปรับโครงสร้างคณะกรรมาธิการ AU ครั้งล่าสุดเมื่อปี 2561 กำหนดให้ คณะกรรมาธิการ AU ประกอบด้วยสมาชิก 8 คน ได้แก่ ประธานคณะกรรมาธิการ 1 คน รองประธาน 1 คน และกรรมาธิการ 6 คน ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของ AU ในการปกป้องผลประโยชน์ภายใต้แนวทางของสมัชชาใหญ่และ สภการบริหาร ริเริ่มข้อเสนอต่อหน่วยต่าง ๆ ใน AU เพื่อใช้ในการตัดสินใจ สนับสนุนด้านการปฏิบัติแก่หน่วยงาน ใน AU สนับสนุนประเทศสมาชิกให้ดำเนินการตามโครงการของ AU ประสานงานเพื่อออกร่างแถลงการณ์ร่วมกัน และประสานแนวปฏิบัติของประเทศสมาชิกกับการเจรจาระหว่างประเทศต่าง ๆ บริหารจัดการงบประมาณและ ทรัพยากรของ AU และเป็นผู้ปฏิบัติในฐานะตัวแทนของสมัชชาใหญ่และสภการบริหาร ประธานคณะกรรมาธิการ AU คนปัจจุบัน คือ นาย Moussa Faki Mahamat อดีต นรม.ชาติ (ระหว่างปี 2546-2548) (อายุ 65 ปี/ปี 2568) ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ มี.ค.2560 และรองประธาน คือ นาง Monique Nsanzabaganwa นักการเมืองและ นักเศรษฐศาสตร์ชาววันดา (อายุ 65 ปี/ปี 2568) ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ 6 ก.พ.2564

กรรมาธิการ 6 ด้าน ซึ่งสภการบริหาร AU เป็นผู้เลือกและเสนอให้สมัชชาใหญ่เป็นผู้แต่งตั้ง ได้แก่ 1) ด้านเกษตรกรรม การพัฒนาชนบท การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานการใช้ทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่งอย่างยั่งยืน (Blue Economy) และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน 2) การพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรม และเหมืองแร่ 3) การศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม 4) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และพลังงาน 5) ด้านกิจการการเมือง สันติภาพ และความมั่นคง และ 6) ด้านสาธารณสุข กิจการมนุษยธรรม และการพัฒนาสังคม ทั้งนี้ กรรมาธิการมีวาระ 4 ปี และดำรงตำแหน่งได้ 1 สมัย มีหน้าที่สนับสนุนประธาน AU ในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและโครงการต่าง ๆ

4. คณะกรรมการผู้แทนถาวร (Permanent Representatives Committee-PRC) ประกอบด้วย ผู้แทนถาวรของทุกประเทศสมาชิก รับผิดชอบเป็นที่ปรึกษา จัดเตรียมการประชุม ทำข้อเสนอแนะประเด็น เกี่ยวกับผลประโยชน์ของประเทศสมาชิกให้สภการบริหาร อำนวยความสะดวกการประสานงานระหว่างคณะกรรมาธิการ และประเทศสมาชิก พิจารณาโครงการและงบประมาณของ AU และของการบริหารจัดการในคณะกรรมาธิการ พิจารณารายงานการเงินของคณะกรรมาธิการและทำข้อเสนอแนะต่อสภการบริหาร PRC-AU จะจัดประชุมที่ สำนักงานใหญ่ AU เดือนละ 2 ครั้ง และจัดประชุมสามัญ 2 ครั้งต่อปี และอาจมีการประชุมพิเศษ โดยองค์ประชุม ต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 2 ใน 3 ของประเทศสมาชิกทั้งหมด

5. คณะมนตรีสันติภาพและความมั่นคง (Peace and Security Council-PSC) จัดตั้งขึ้นตาม ผลการประชุมสุดยอด Lusaka แซมเบีย เมื่อ ก.ค.2544 และพิธีสารการตั้ง PSC ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อ 26 ธ.ค.2546

มีภารกิจป้องกัน จัดการ และแก้ไขความขัดแย้ง เพื่อส่งเสริมสันติภาพ ความมั่นคง และเสถียรภาพในแอฟริกา รวมถึงการแทรกแซงประเทศสมาชิกในสถานการณ์ไม่ปกติ เช่น สงครามฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ทั้งนี้ PSC-AU มีสมาชิก 15 คน โดยสภาบริหารเลือกและเสนอเข้าสู่การประชุมสมัชชาใหญ่ กำหนดสัดส่วนให้แอฟริกากลาง 3 ที่นั่ง แอฟริกาตะวันออก 3 ที่นั่ง แอฟริกาเหนือ 2 ที่นั่ง แอฟริกาใต้ 3 ที่นั่ง และแอฟริกาตะวันตก 4 ที่นั่ง ทั้งนี้ สมาชิก PSC-AU 5 คน จะมีวาระดำรงตำแหน่ง 3 ปี และสมาชิก 10 คน จะมีวาระดำรงตำแหน่ง 2 ปี

6. สภาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (Economic, Social and Culture Council-ECOSOCC) ตั้งขึ้นเมื่อปี 2547 เป็นหน่วยงานที่ปรึกษาของ AU ประกอบด้วยองค์กรภาคประชาสังคม (Civil Society Organisations-CSOs) ซึ่งมีกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของประเทศสมาชิก รวมทั้งหมดกว่า 150 CSOs

7. สถาบันต่าง ๆ ด้านยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน (Judicial and Human Rights Institutions) ได้แก่

- คณะกรรมาธิการแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและประชาชน (African Commission on Human and Peoples' Rights-ACHPR) สำนักงานอยู่ที่กรุงบันจูล แกมเบีย ตั้งขึ้นเมื่อปี 2530 เพื่อติดตามและตีความกฎบัตรแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมือง (รู้จักในชื่อ Banjul Charter) เพื่อมุ่งส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานในแอฟริกา ปัจจุบันประธาน ACHPR คือ ดร. Litha Musyimi-Ogana ชาวเคนยา (อายุ 66 ปี/ปี 2568) ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ ก.ค.2565

- ศาลแอฟริกาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและประชาชน (African Court on Human and Peoples' Rights -AfCHPR) สำนักงานอยู่ที่กรุงโตโดมา แทนซาเนีย ตั้งขึ้นตามพิธีสาร Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Establishment of an African Court on Human and Peoples' Rights ที่ลงนามเมื่อ มิ.ย.2541 โดยมีผลบังคับใช้เมื่อ 25 ม.ค.2547 มีอำนาจพิจารณาโต้สวนคดีและข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการตีความตาม African Charter on Human and Peoples' Rights พิธีสารจัดตั้งศาล และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มีองค์คณะผู้พิพากษา 11 คน ปัจจุบันประธาน AfCHPR คือ นาง Imani Daud Aboud ผู้พิพากษาชาวแทนซาเนีย ดำรงตำแหน่ง 2 สมัย ตั้งแต่ พ.ค.2564

- คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิและสวัสดิการเด็กแห่งแอฟริกา (African Committee of Experts on the Rights and Welfare of the Child-ACERWC) สำนักงานอยู่ที่เอธิโอเปีย มีกรรมการรวม 11 คน วาระ 5 ปี

- คณะกรรมาธิการกฎหมายระหว่างประเทศของ AU (AU Commission on International Law-AUCIL) ตั้งขึ้นเมื่อปี 2552 มีคณะกรรมการรวม 11 คน คัดเลือกโดยสภาบริหาร มีวาระ 5 ปี ส่วนประธาน AUCIL มีวาระ 2 ปี ปัจจุบันนาย Juliet Semambo Kalema ชาวยูกันดา รองประธาน AUCIL ทำหน้าที่รักษาการตำแหน่งประธาน AUCIL ตั้งแต่ปี 2565

- คณะกรรมการที่ปรึกษา AU ด้านการต่อต้านการทุจริต (AU Advisory Board on Corruption -AUABC) ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ค.2552 สำนักงานใหญ่อยู่ที่แทนซาเนีย มีคณะกรรมการรวม 11 คน มีวาระ 2 ปี ปัจจุบันประธาน AUABC คือ นาง Seynabou Ndiaye Diakhate ชาวเซเนกัล ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ ก.พ.2566

8. คณะกรรมการเทคนิคเฉพาะทาง (Specialized Technical Committees-STCs) ประกอบด้วยรัฐมนตรีหรือคณะเจ้าหน้าที่อาวุโสที่รับผิดชอบงานเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่จัดเตรียมโครงการเสนอต่อสภาบริหาร การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามที่หน่วยงานต่าง ๆ ของ AU กำหนด โดยมีคณะกรรมการเทคนิคเฉพาะทางดังนี้

- Finance, Monetary Affairs, Economic Planning and Integration
- Social Development, Labour and Employment
- Health, Population and Drug Control
- Justice and Legal Affairs
- Youth, Culture and Sports
- Public Service, Local Government, Urban Development and Decentralisation
- Communication and Information Communications Technology
- Defence, Safety and Security
- Agriculture, Rural Development, Water and Environment
- Education, Science and Technology
- Gender and Women's Empowerment
- Migration, Refugees and Internally Displaced Persons (IDPs)
- Transport, Infrastructure, Intercontinental and Interregional Infrastructure, Energy and Tourism

9. สถาบันทางการเงิน (Financial Institutions) มี 3 สถาบัน ได้แก่ 1) ธนาคารกลางแอฟริกา (African Central Bank-ACB) เพื่อสร้างนโยบายร่วมทางการเงินและการสร้างสกุลเงินแอฟริกา (African Currency) เพื่อกระตุ้นการบูรณาการทางเศรษฐกิจในแอฟริกา 2) กองทุนการเงินแอฟริกา (African Monetary Fund -AMF) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับการรวมตัวทางเศรษฐกิจแอฟริกา การขจัดอุปสรรคทางการค้าต่าง ๆ และยกระดับการบูรณาการทางการเงิน และ 3) ธนาคารเพื่อการลงทุนแห่งแอฟริกา (African Investment Bank-AIB) เพื่อสนับสนุนเงินช่วยเหลือการพัฒนาและกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก รวมถึงเพื่อเร่งให้เกิดการรวมตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาค

บทบาทและประเด็นท้าทายของ AU

AU เป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อความมั่นคง สันติภาพ และการหล่อหลอมรวมกันของทวีปแอฟริกา และได้จัดทำแผนปฏิบัติการลากอสเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของแอฟริกา ปี 2523-2543 (Lagos Plan of Action for the Development of Africa 1980-2000) และสนธิสัญญาการตั้งประชาคมเศรษฐกิจแอฟริกา (African Economic Community-AEC) ปี 2534 หรือ Abuja Treaty โดยกำหนดกรอบยุทธศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนผ่านด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ในอีก 50 ปีข้างหน้า หรือในปี 2606 (African Aspiration for 2063) เพื่อให้เกิดการแบ่งปันความมั่งคั่ง ความเจริญรุ่งเรือง

การเป็นเอกภาพและบูรณาการร่วมกันของประชาชนในทวีปแอฟริกา โดยมีแรงบันดาลใจ 7 ประการ ได้แก่

1. ความมั่งคั่งของทวีปแอฟริกาภายใต้เศรษฐกิจขยายตัวและการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. การรวมตัวกันของทวีปแอฟริกา และมีเอกภาพด้านการเมือง
3. ธรรมาภิบาลที่ดี มีประชาธิปไตย เศรษฐกิจที่เติบโต มีความยุติธรรม และหลักนิติรัฐ
4. สันติภาพและความมั่นคงในทวีปแอฟริกา
5. อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง มีมรดก คุณค่า และจริยธรรมร่วมกัน
6. การพัฒนาแอฟริกาที่มีแรงผลักดันมาจากประชาชนรวมไปถึงสตรี เยาวชน และเด็ก
7. ทวีปแอฟริกาที่มีเอกภาพแข็งแกร่ง และกลายเป็นผู้เล่นที่มีอิทธิพลในโลกและกับหุ้นส่วน

อย่างไรก็ตาม การดำเนินยุทธศาสตร์ African Aspiration for 2063 ของ AU ยังคงเผชิญความท้าทายสำคัญ คือ ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ความขัดแย้งทางทหารและสงครามกลางเมืองภายในและระหว่างประเทศสมาชิก และการทุจริตในหลายประเทศสมาชิก ทำให้ปัจจุบัน AU มีบทบาทโดดเด่นด้านความมั่นคง จากการทำหน้าที่ส่งเสริมสันติภาพและเสถียรภาพในทวีปแอฟริกา ผ่านหน่วยงานสำคัญคือ คณะมนตรีสันติภาพและความมั่นคงของ AU (PSC-AU) ที่มีอำนาจตัดสินใจสนับสนุนภารกิจด้านสันติภาพ การออกมาตรการคว่ำบาตรรัฐบาลประเทศสมาชิกกรณีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลที่ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และสามารถริเริ่มข้อเสนอหรือการปฏิบัติการใด ๆ ที่เหมาะสมเพื่อรับมือกับการเผชิญหน้าทางทหารภายในประเทศสมาชิกที่ส่อเค้าบานปลายเป็นความขัดแย้งในภูมิภาค ซึ่งการตัดสินใจของ PSC-AU มีผลผูกพันกับทุกประเทศสมาชิก

ทั้งนี้ นับแต่ปี 2547 AU มีบทบาทสำคัญในการแทรกแซงวิกฤตความมั่นคงในหลายประเทศ เช่น ซูดาน คอโมโรส และโซมาเลีย เฉพาะอย่างยิ่งการตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพ AU ในภูมิภาคคาร์ฟูร์ของซูดาน ร่วมกับกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในคาร์ฟูร์ (United Nations Mission in Darfur-UNAMID) ตั้งแต่ปี 2550 และยุติภารกิจเมื่อปี 2563 การตั้งกองกำลังรักษาสันติภาพ AU ในโซมาเลีย (African Union Mission in Somalia-AMISOM) ร่วมกับกองกำลังรักษาสันติภาพของสหประชาชาติในโซมาเลีย ตั้งแต่ปี 2560 ก่อนจะถ่ายโอนภารกิจให้สหภาพแอฟริกาเพื่อการเปลี่ยนผ่านในโซมาเลีย (African Union Transition Mission in Somalia-ATMIS) โดยมีสหภาพยุโรป (European Union-EU) ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ เมื่อปี 2565

AU มีการประชุมสุดยอดประจำปี ปีละครั้ง ที่ผ่านมามีการประชุมมาแล้ว 37 ครั้ง โดยการประชุมสุดยอด AU ครั้งที่ 37 ที่กรุงอาดดิสอาบาบา เอธิโอเปีย ระหว่าง 18-19 ก.พ.2567 เป็นการประชุมภายใต้ประเด็นวิกฤตความมั่นคงและความขัดแย้งภายในประเทศสมาชิก

สำหรับการประชุมสุดยอด AU ครั้งที่ 38 จะจัดขึ้นที่กรุงอาดดิสอาบาบา เอธิโอเปีย ระหว่าง 12-16 ก.พ.2568 ในหัวข้อ “Justice for Africans and People of African Descent Through Reparations” เน้นประเด็นเศรษฐกิจภูมิภาคและโครงสร้างหนี้ ความมั่นคง การพัฒนาอย่างยั่งยืน การฟื้นฟูผลกระทบจากการยุคอาณานิคมและการปฏิรูปคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติให้มีผู้แทนจากแอฟริกา โดยเป้าหมายหนึ่งของการประชุมคือจะพิจารณาแต่งตั้งประธานและเลือกตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแอฟริกาชุดใหม่

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ AU

ไทยเริ่มมีความร่วมมือกับ AU โดยแต่งตั้งเอกอัครราชทูต ณ ไคโร อียิปต์ ซึ่งมีเขตอาณาครอบคลุมเอธิโอเปียที่เป็นที่ตั้งสำนักงานเลขาธิการ AU เป็นเอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทย ประจำ AU ทั้งนี้ ไทยมี สอท. ในประเทศสมาชิก AU 7 แห่ง ได้แก่ แอฟริกาใต้ เคนยา ไนจีเรีย เซเนกัล อียิปต์ โมร็อกโก และ โมซัมบิก และมีสถานกงสุลกิตติมศักดิ์ไทยในแอฟริกา 16 แห่ง ขณะที่ประเทศสมาชิก AU มี สอท. ในไทย 6 แห่ง ได้แก่ แอฟริกาใต้ เคนยา ไนจีเรีย อียิปต์ โมร็อกโก ลิเบีย และมีสถานกงสุลกิตติมศักดิ์แอฟริกาประจำประเทศไทย 24 แห่ง โดยความสัมพันธ์ระหว่างไทยและประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ของ AU เป็นไปด้วยความราบรื่นและไม่มีความขัดแย้งระหว่างกัน

ความร่วมมือด้านความมั่นคงและการรักษาสันติภาพระหว่างไทยกับ AU ภายใต้สหประชาชาติ (UN) ที่สำคัญคือ การส่งกองร้อยทหารช่างเฉพาะกิจจำนวน 284 นาย พร้อมยุทโธปกรณ์ของไทย เข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพของ UN ในเซาท์ซูดาน (UNMISS) ตั้งแต่ปี 2561 และการส่งกองพันทหารราบของไทย เข้าร่วมภารกิจรักษาสันติภาพของ UN ในภูมิภาคคาร์ฟูร์ของซูดาน (UNAMID) ตั้งแต่ปี 2552 และถอนกำลังหลังจากมีคำสั่งยุติภารกิจ UNAMID เมื่อ ค.ศ. 2563 นอกจากนี้ ด้านสาธารณสุข ไทยเคยบริจาคเวชภัณฑ์ที่ผลิตโดยองค์การเภสัชกรรมไทยให้กับภารกิจ African Union Mission in Somalia (AMISOM) สำหรับใช้ในโรงพยาบาลในโมกาดิชู เมืองหลวงของโซมาเลีย เมื่อปี 2552

นอกจากนี้ ไทยมีความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับประเทศสมาชิก AU 9 ประเทศ (เซเชลส์ เคนยา บุรุนดี โมซัมบิก เซเนกัล เบนิน อียิปต์ โมร็อกโก และเลโซโท) รวม 14 โครงการ โดยยึดหลักการให้ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่แอฟริกาตามแนวทางที่ผู้รับมีความเป็นเจ้าของและกำหนดแนวทางการพัฒนา ของตนเอง

ด้านการค้าระหว่างไทย-ทวีปแอฟริกา เมื่อปี 2566 มีมูลค่ารวม 12,432.46 ล้านดอลลาร์ สหรัฐ (430,774.85 ล้านบาท) ลดลงจากเมื่อปี 2565 ที่มีมูลค่า 14,444.19 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (501,592.29 ล้านบาท) โดยทวีปแอฟริกาเป็นตลาดส่งออกข้าวสำคัญของไทย มีประเทศสมาชิก AU ประมาณ 41 ประเทศ จากทั้งหมด 55 ประเทศ นำเข้าข้าวจากไทย อันดับ 1 คือ แอฟริกาใต้ รองลงมาคือ โมซัมบิก และแคเมอรูน (ข้อมูลเมื่อปี 2566 ของสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย)

นอกจากนี้ มีบริษัทชั้นนำของไทยเข้าไปค้าขายและลงทุนในสาขาต่าง ๆ ในหลายประเทศ สมาชิก AU เช่น บริษัท ปตท.สผ. จำกัด (มหาชน) (สำรวจและผลิตปิโตรเลียมในแอลจีเรีย โมซัมบิก และ เคนยา) บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) (ธุรกิจเลี้ยงไก่ครบวงจรและธุรกิจอาหารสัตว์ในเคนยา และแทนซาเนีย) เครือโรงแรมดุสิตธานี (ธุรกิจโรงแรม Dusit 2 ที่เขต Riverside Park กรุงไนโรบี เคนยา) เครือโรงแรมไมเนอร์ (ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท 27 แห่งใน 8 ประเทศ) บริษัท อิตาเลียน-ไทย ดีเวลล็อปเมนต์ จำกัด (ลงทุนในธุรกิจก่อสร้างโรงแรมและสนามกอล์ฟในแอฟริกาใต้) บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) (ลงทุนธุรกิจผลิตเม็ดพลาสติกและสินค้ากระป๋องในแอฟริกาใต้) รวมทั้งยังมีกิจการร้านอาหารไทย และธุรกิจ ร้านนวด/สปาของไทยในอีกหลายประเทศ

สถานการณ์สำคัญที่น่าติดตาม

1. สถานการณ์เศรษฐกิจ AU ที่มีแนวโน้มจะเติบโตได้จากการเปิดเขตการค้าเสรีแอฟริกา (African Continental Free Trade Area-AfCFTA) โดย AU ตั้งเป้าว่า AfCFTA จะช่วยลดหรือยกเลิกภาษีนำเข้าสินค้าร้อยละ 90 และทำให้เพิ่มมูลค่าการค้าภายในทวีปแอฟริกาเพิ่มขึ้นเป็น 450,000 ล้านดอลลาร์ภายในปี 2578 และหาก AfCFTA ดำเนินไปตามแผน คาดว่าเศรษฐกิจของทวีปแอฟริกาจะขยายตัวเป็น 29 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี 2593 ปัจจุบันมีประเทศในแอฟริกาลงนามในข้อตกลงแล้ว 54 ประเทศ จากทั้งหมด 55 ประเทศ (เอริเทรียยังไม่ลงนาม) และมีประเทศที่ให้สัตยาบันแล้ว 43 ประเทศ

2. ความสัมพันธ์ระหว่าง AU กับอิสราเอล ที่มีแนวโน้มจะตึงเครียดขึ้น หลังจาก AU ระบุว่าสถานะประเทศผู้สังเกตการณ์ใน AU ของอิสราเอล เมื่อ ก.พ.2566 เนื่องจากไม่พอใจกรณีผู้แทนทางการทูตอิสราเอลกล่าวหาตึง AU ว่าถูกอิหร่านครอบงำ และกรณีอิสราเอลใช้ปฏิบัติการทางทหารภาคพื้นดินและการโจมตีทางอากาศในฉนวนกาซาของปาเลสไตน์ โดย AU ออกแถลงการณ์ประณามการโจมตีของอิสราเอลต่อฉนวนกาซา พร้อมเรียกร้องให้มีการสนับสนุนการสถานะรัฐปาเลสไตน์

3. การเข้าเป็นสมาชิกถาวรกลุ่มประเทศ G20 ของ AU โดยที่ประชุมสุดยอด G20 ครั้งที่ 18 เมื่อ 9 ก.ย.2566 ที่อินเดีย ประกาศรับ AU เข้าเป็นสมาชิกถาวรรายใหม่ของ G20 และมีการรับรองสถานะสมาชิกอย่างเป็นทางการในที่ประชุมสุดยอด G20 ครั้งที่ 19 ระหว่าง 18-19 พ.ย.2567 ที่บราซิล

นาย Mohamed Ould Ghazouani

ตำแหน่ง	ประธานสมัชชาใหญ่สหภาพแอฟริกา (AU) และประธานาธิบดีมอริเตเนีย
เกิด	ค.ศ.2499 (อายุ 69 ปี/ปี 2568) ที่เมือง Boumdeid แคว้น Assaba ทางภาคใต้ของมอริเตเนีย บิดาเป็นผู้นำศาสนาอิสลามเผ่า Maraboutic ในแอฟริกาเหนือ-ตะวันตก นิกายซุนนี แนวทางศูฟี (ซัดเกลลาจิตวิญญูณ)
สถานภาพครอบครัว	สมรสกับแพทย์หญิง Mariam Mint Mohamed Vadel Ould Dah มีบุตร 6 คน
การศึกษา	- หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ช่วงปลายทศวรรษ 2513 เข้ารับราชการในกองทัพ พร้อมกับศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท สาขาบริหารและวิทยาศาสตร์การทหาร และปริญญาตรีด้านกฎหมาย วิทยาลัยการทหารจนสำเร็จการศึกษา
ประวัติการรับราชการและทางการเมือง	
ปี 2524-2530	- นายทหารยศร้อยโท ฝ่ายบังคับบัญชาและงานบริการกองทัพบก
ปี 2530-2534	- ผู้ช่วยผู้บัญชาการกองทัพบก
ปี 2534-2547	- ผู้บัญชาการกองพันยานเกราะ
ปี 2547-2548	- หัวหน้าสำนักงานเสนาธิการทหารบก
ปี 2548-2550	- สมาชิกสภาทหารเพื่อความยุติธรรมและประชาธิปไตย
ปี 2551-2561	- อธิบดีกรมความมั่นคงแห่งชาติ (ปี 2548-2551) - สมาชิกสภาสูงแห่งรัฐและประธานสภากลาโหม (ปี 2551-2552) - เสนาธิการทหารบก (พ.ศ. 2551- พ.ย.2561) โดยได้รับการเลื่อนยศเป็นพลจัตวาเมื่อเม.ย.2551 และยศพลตรี เมื่อ 1 ม.ค.2555
ค.ศ.2561- มี.ค.2562	- รมว.กระทรวงกลาโหม ก่อนจะลาออกจากตำแหน่ง เมื่อ 1 มี.ค.2562 เพื่อลงสมัคร

- เลือกตั้งตำแหน่งประธานาธิบดีมอริเตเนีย
- 22 มิ.ย.2562 - คณะกรรมการเลือกตั้งทั่วไปดำรงตำแหน่งเป็นประธานาธิบดีมอริเตเนีย คนที่ 9
- 1 ส.ค.2562 - สถาบันตนเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีมอริเตเนีย คนที่ 9
- 17 ก.พ.2567 - ดำรงตำแหน่งประธานสมัชชาใหญ่ AU

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- Knight (Chevalier) of the National Order of Merit ของฝรั่งเศส
- Commander of the Order of National Merit ของฝรั่งเศส
- King Abdel Aziz Medal of 1st class ของซาอุดีอาระเบีย
- Commander of the French Legion of Honor ของฝรั่งเศส

(ต.ค.2567)